

2. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /К.: ДП "Вид. дім "Персонал". 2017. 160 с.

УДК 001.9:355

В. Полевий, канд. юрид. наук; О. Войтко, канд. військ. наук, доц.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Україна

ПОВОЄННА КОМУНІКАЦІЯ ВІЙНИ

V.I.Polevyi, PhD of law; O.V.Voytko, PhD of military sciences, Assoc. Prof.

POST-WAR COMMUNICATION OF WAR

Для того, щоб дати відповідь на те, які наслідки матиме війна, слід, насамперед, відповісти на питання, якою була/є ця війна, що в ній є новим, незасвоєним досвідом. Серед іншого, ми чітко зрозуміли, що у сучасному інформаційному світі усе є середовищем війни, усе є комунікаціями. Сама війна у її традиційному, кінетичному, вимірі стала інструментом комунікації.

Направду, навіть в Україні лише близько 1% населення має безпосередній досвід кінетичної війни. Інші, та увесь світ на додачу, отримують картинку з Інтернету та ЗМІ. Цей факт об'єктивно зміщує акценти у намірах військово-політичного керівництва: наприклад, не стільки фізична перемога, скільки довести, що опір є намарним. Спочатку російський військовий корабель іде за призначенням, а згодом фізичне знищення крейсера «Москва» стає символом успіху України, яка не має флоту, на морі.

Об'єктивно, армію, яка займає населений пункт і починає грабунки та насильство, важко назвати визволителькою. Складовими її бренду є артилерійський вогонь по населеним пунктам, розстріли та тортури. Але, контролюючи інформацію про війну, росіяни і на 420-й день агресії переконані у своїй правоті, і що Україна планувала на них напасти. Тому надважливою для нас стала спроможність зберегти незалежні, невідконтрольні ворогу канали донесення інформації. Якщо таких каналів немає – сучасний інформаційний світ дозволяє створити когнітивну пропагандиску бульбашку, яка здатна переконати, що біле - це чорне і навпаки.

Приклад: У річницю початку повномасштабної війни 24.02.23 р., навпроти російського посольства в Берліні, було виставлено підбитий російський танк. Відбувся мітинг зі засудженням агресії. Цей перформанс був організований за сприяння міністерства оборони України. На наступний день, 25 лютого у Берліні пройшла організована вже росіянами багатотисячна демонстрація проти підтримки України зброєю. Під час акції до цього танку поклали квіти, які завбачливо підвезли працівники російського посольства... Російські заголовки цього дня "Немцы усыпали цветами установленный в Берлине подбитый российский танк", "Немцы преподали урок всем врагам России. С помощью танка и роз".

Ще раз: через рік відкритої агресії, яка засуджується ключовими політиками, у центрі Берліну тисячі громадян, нехай і російськомовних, покладають квіти, ушановуючи агресора.

Ще один приклад. 22 січня 2023 р. ультраправий антиімгрантський політик Рasmus Палудан, що представляє партію "Жорстка лінія" спалив копію Корану біля турецького посольства у Стокгольмі (Швеція). Акція була проведена та санкціонована поліцією, включно з опцією спалення Корану (такою є толерантність до свободи слова і до свободи політичних зборів). Туреччина, спираючись на релігійні традиції, використала цю подію як привід для отримання політичних дивідендів і відклала розгляд питання про вступ Швеції до НАТО.

*III Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ
КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»*

Нагадаю, що Росія розпочала війну в Україні, посиляючись на свої історичні права контролю над «сферою впливу». Під історичним підґрунтям росіяни мають на увазі пакт Молотова-Рібентропа та серветку Черчіля-Сталіна, на якій демократичний лідер західного світу зафіксував сфери впливу у повоєнній Європі. Так, історичним бекграундом кордонів у східній Європі є домовленості між Гітлером, Сталіним, які пізніше були схвалені Черчілем та Рузвельтом.

Сер Уїнстон діяв у імперській традиції Великої Британії, яка протягом першої світової війни малювала сфери впливу за лініями лорда Керзона та за угодою Сайкса-Піко. Як це співвідноситься з правом націй на самовизначення британська дипломатія того часу нам не пояснила. Спираючись на ці історичні прецеденти можна написати безліч захопливих наративів, і Росія генерує їх регулярно.

Попередні висновки:

1. Тоталітарні держави, багаті на ресурси, мають можливість конвертувати їх у вплив. Демократія стала для них дорогою з одностороннім рухом: авторитаризм отримує вигоди, не стаючи від цього більш демократичним (поширення демократії через торгівлю не працює). Багаті, недемократичні країни можуть ефективно впливати на громадську думку за кордоном.
2. Війна справді стала гібридною, а її когнітивні цілі поступово стають пріоритетними. Війна сьогодні – це комунікація.
3. Фахівці можуть створити будь-яку медійну та емоційну картину реальності. Жертви та кров війни лише підсилюють цю спроможність.
4. Сучасні ЗМІ та соціальні мережі спеціально налаштовані щоб досягти максимального когнітивного впливу в інтересах продажу таргетованої реклами. Найкраще цю якість використовують комунікаційні спеціалісти з інформаційної війни. Чим менше думок про священне право на свободу слова та об'єктивну інформацію – тим кращий ефект.
5. Суспільство можна технологічно поляризувати за багатьма темами: захист довкілля; еміграційні обмеження, права меншин, насильство поліції, релігійні почуття, футбольні команди. Сьогодні на вулицях міст фанати одних серіалів аніме б'ються з фанатами інших. Якщо ваша мета конфлікт – ви на коні.

Ці висновки вимагають ще чекають на практичне осмислення. Наприклад, організаційним наслідком війни буде створення в Україні реальної системи національного спротиву, адже загроза нової фізичної війни лише посилиться Сили оборони мають набути нової спроможності: залучення до спротиву максимальної кількості наперед підготовлених бійців. Це комплексна організаційно-комунікаційна задача. Демографічні показники будуть критичними для спротиву, оскільки існує чітка залежність між кількістю військовозобов'язаних, які стоять на обліку і не тікають за кордон, та кількістю військового резерву. Отже новим безпековим завданням для держави стає повернення в Україну максимальної кількості придатних для спротиву осіб разом з їх сім'ями. Для цього слід створити нову мотивацію: образно, Україна має дати чітку відповідь, чому служіння і можлива смерть у бою з москалем є кращими за можливість заробити на останній iPhone десь в Іспанії.

Наслідком цієї війни є кардинальні зміни когнітивного ставлення до війни. Україна є джерелом унікального досвіду, проте це також означає, що відповіді на нові, унікальні виклики ми також повинні знайти самі.